

ΟΙ ΦΩΤΙΕΣ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΚΑΨΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΑ

Νιώθοντας τον πόνο και την ανάγκη των πυρόπληκτων συμπατριωτών μας το ΔΣ της ΕΛΕΣΥΘ αποφάσισε δίχως να χάσει πολύτιμο χρόνο, από τις πρώτες κιόλας μέρες, να συμμετέχει στην προσφορά ψυχολογικής φροντίδας στα παιδιά και τις οικογένειές τους. Η απόφαση αγκαλιάστηκε από τα μέλη της ΕΛΕΣΥΘ.

Αυθόρμητα συγκροτήθηκαν ομάδες που αυτόνομα ή με την συνεργασία άλλων φορέων (Κέντρο Παιδοψυχικής Υγιεινής ΙΚΑ) που αμέσως μετέβηκαν στις πυρόπληκτες περιοχές (Ηλεία, Αρκαδία, Εύβοια) για να σταθούν αρωγοί στους δοκιμαζόμενους από τις φωτιές κατοίκους. Οπλισμένοι με μεγάλη εμπειρία στην αντιμετώπιση κρίσεων (σεισμός του '99 στην Αθήνα, αεροπορικά και ναυτιλιακά τραγικά ατυχήματα κ.ά.) και στη καθημερινή διαχείριση του ανθρώπινου πόνου, βρέθηκαν πόρτα - πόρτα κοντά στους ανθρώπους των χωριών που χτυπήθηκαν από την πύρινη λαίλαπα.

Βασικό μέλημα των ειδικών ήταν να αναδείξουν τις δυνάμεις των ιδίων των ανθρώπων. Όχι απλά να τους προσφέρουν κάποια στήριξη σαν ελεημοσύνη, αλλά να τους φροντίσουν δίνοντάς τους την ευκαιρία να εξιστορήσουν τις εμπειρίες και τις δυσκολίες τους.

Να επιτρέψουν την έκφραση των όποιων συναισθημάτων τους, αφού είναι γνωστό ότι όταν αυτά δεν εκφράζονται μετά γίνονται βάρος στη ζωή. Αντίθετα, όταν κατανοούνται αποτελούν πολύτιμο υλικό για την περαιτέρω ζωή.

Το εντυπωσιακό σε αυτές τις ώρες της κρίσης ήταν ότι οι κάτοικοι ρίχτηκαν στη μάχη της κατάσβεσης, δουλεύοντας με κοινοτικά χαρακτηριστικά, ξεπερνώντας την ατομικότητα. Έσβηναν τη φωτιά στο σπίτι του γείτονα όλοι μαζί, μαχόμενοι για το κοινό καλό και όχι μόνο για τη δική τους περιουσία.

Στήριζαν ο ένας τον άλλον τη δύσκολη ώρα. Αυτό το κοινωνικό δέσιμο - που είτε προϋπήρχε, είτε η μεγάλη καταστροφή το πυροδότησε - έσωσε τα χωριά. Εκεί που δεν είχαν νεκρούς και που είχαν καταφέρει να μη καεί η εκκλησία και το σχολείο, σύμβολα εξαιρετικά σημαντικά γι' αυτούς, κυριαρχούσε η περηφάνια και η δύναμη γι' αυτό που βίωσαν. Δεν είχαν μιζεριάσει. Δεν είχαν χάσει την ανθρωπιά τους. Εξέπεμπαν αρχοντιά, ήταν φιλόξενοι, ήθελαν να μας κεράσουν.

Στα χωριά που θρηνούσαν θύματα, το κλίμα ήταν σαφώς πολύ βαρύ. Κουρασμένοι από την πληθώρα των δημοσιογράφων και των καναλιών, ειδικά τις πρώτες μέρες που δεν είχαν κηδέψει ακόμα τους νεκρούς τους, έστελναν το μήνυμα «Αφήστε μας! Να κλάψουμε μόνοι μας!».

Μεγάλη ανάγκη να δουλέψουν τα συναισθήματα τους είχαν και όσοι έφυγαν από τα σπίτια τους. Ήταν αυτοί που κατηγορούσαν τους εαυτούς τους πως δεν μπόρεσαν να ξεπεράσουν το φόβο τους ή ότι πιθανόν έτσι άφησαν τα σπίτια τους να καούν.

Οι άνθρωποι αυτών των ορεινών χωριών ποτέ δεν είχαν δηλώσει οικολόγοι. Εξέφραζαν όμως, μια βαθιά οικολογική συνείδηση. Το δάσος ήταν πιο σημαντικό γι' αυτούς, απ' ό,τι το σπίτι τους. «Καλύτερα να είχε καεί το σπίτι μου, παρά το δάσος», έλεγαν πολλές φορές.

Τα μέλη των αποστολών διηγούνται δεκάδες περιστατικά. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η περίπτωση των γυναικών που δούλευαν στο χώρο της Αρχ. Ολυμπίας. Παράτησαν στην κυριολεξία τα σπίτια τους που κινδύνευαν και πήγαν να σβήσουν τη φωτιά στο Μουσείο. Όπως και ο πυροσβέστης που όταν τον ειδοποίησαν ότι καίγεται το σπίτι του, είπε στους δύο γιους του, 14 και 16 χρόνων: «Αναλάβετε εσείς το σπίτι. Εγώ θα μείνω εδώ (στο δάσος)». Είδα και τα δύο παιδιά που ήταν τρυφερά και συνεσταλμένα, δεν ήταν απ' αυτά που επαίρονται. Είχαν μια τέτοια ομορφιά, καθώς ένιωθαν την ικανοποίηση ότι είχαν σώσει το σπίτι τους. Υπήρχε ένα κρυφό καμάρι του πατέρα για τους γιους και των γιων για τον πατέρα.

Αυτός, όμως, που πραγματικά εντυπωσίασε ήταν ο Μήτσος ο Αλβανός –όπως τον αποκαλούσαν οι συγχωριανοί του. Δεν είχε δικό του σπίτι, έμενε με ενοίκιο, αλλά έσβησε τη φωτιά σε τουλάχιστον 15 σπίτια. Έτρεξε και βοήθησε, αυτός που δεν είχε δικό του ιδιόκτητο σπίτι, που δεν θα πάρει καμιά αποζημίωση, γιατί «δεν δικαιούται»...

Οι πολίτες που είχαν σταθεί και στους γείτονες, δεν έσωσαν απλώς τα σπίτια των γειτόνων, αλλά ήσαν αυτοί που έθεσαν ποιότητα στις μελλοντικές σχέσεις των συγχωριανών, καθώς διέσωσαν την έννοια της κοινότητας.

Οι κάτοικοι που είχαν παλέψει με τις φλόγες στήθος με στήθος και δεν το είχαν βάλει στα πόδια, ήταν και αυτοί που θα στέκονταν καλά στην συνέχεια της ζωής τους. Όχι μόνο δεν θα τους έμενε τραύμα, αλλά δημιούργησαν και ψυχικά αποθέματα για άλλες δύσκολες καταστάσεις της ζωής.

Το σπάσιμο των δεσμών της ατομικότητας και η ανάδειξη του ανθρώπινου προσώπου. Η κατατρόπωση του μηδενιστικού ανταγωνισμού και η άνθιση της αλληλεγγύης. Η μετοχή στην πανανθρώπινη μοίρα. Η ζωή πέρα από τα ένστικτα και τις ανάγκες. Ο ηρωισμός στα χρόνια της ειρήνης. Η πνευματικότητα που καταφάσκει στα γήινα. Η ανακύκλωση της ανθρωπιάς. Η ομορφιά που φύεται στον πόνο.

Εκείνοι που ασχολούνται με τα κοινά, δίχως άλλα όνειρα από την προβολή τους, είναι σίγουρο ότι ζουν μέσα στην πιο τραγική ανασφάλεια. Οι άνθρωποι όμως που έχουν στόχους που υπερβαίνουν το ατομικό τους όφελος, δεν νοιώθουν ποτέ αδικημένοι.

Ο εθελοντής που φροντίζει τους ασθενείς, που συμπαραστέκεται στα γηρατειά, που φροντίζει τις οικογένειες παιδιών με ειδικές ανάγκες, που πλαισιώνει τους μετανάστες ξεφεύγει από την γκρίνια ή από το ατελέσφορο κυνήγι της ευχαρίστησης και μαθητεύει στη σοφία της υπομονής. Επενδύει τον χρόνο και την ενέργειά του στη διακονία των πονεμένων και κερδίζει από την σοφία τους. Αναζητώντας το ακατανόητο της αρώστιας και του θανάτου, ψηλαφά την προσωπική του απάντηση για το νόημα της ζωής.

Η αυθεντική αγάπη, η αυθεντική τρυφερότητα, η αυθεντική ομορφιά, η αυθεντική θυσία, ο αυθεντικός ηρωισμός, η αυθεντική χαρά δεν κραυγάζουν. Δεν κάνουν θόρυβο. Αντιστοιχούν στο θρόισμα των φύλλων ή στο κελάρυσμα του νερού ενός ρυακιού. Δεν προβάλλονται. Αφορούν εσωτερικές διεργασίες

που μόνο οι μεγάλοι δημιουργοί της τέχνης μπορούν να το πλησιάσουν με μια νότα ή με την εστίαση του φακού σ' ένα βλέμμα. Δεν προαναγγέλλονται. Δημιουργούνται μέσα στην διεργασία της ζωής. Δεν καταγράφονται. Η προσέγγισή τους απαιτεί την μετοχή και όχι την επιφανειακή παρατήρηση.

Γυρνώντας από τις δοκιμαζόμενες περιοχές, τα μέλη των ομάδων νοιώθουν ικανοποίηση και χαρά. Χαρά που είναι το εσωτερικό συναίσθημα που λέει “καλά τα έχω πάει, καλά το έχω παλέψει”. Όχι γιατί με χρειάστηκαν, όχι γιατί ήταν ευχάριστα - πολύ δυσάρεστα ήταν τα πράγματα - αλλά γιατί νιώθεις μια εσωτερική ικανοποίηση, ότι μοιράζεσαι ανθρώπινα στοιχεία, συναντάς αυθεντικούς ανθρώπους.

Σκέφτεσαι για το δικό σου νόημα ζωής και επομένως, υπάρχει το αίσθημα μιας κρυφής χαράς ότι δεν αλλάξαμε τον κόσμο, αλλά δεν έχουμε παραιτηθεί από το να είμαστε ενεργοί.

Η εμπειρία του πόνου δημιουργεί αντισώματα για την υπόλοιπη ζωή, σε κάνει πιο ταπεινό με την έννοια ότι ξέρεις τα όριά σου. Μαθαίνεις να ξεχωρίζεις ποιο είναι το σημαντικό και ποιο το δευτερεύον.

Όταν οι άνθρωποι μετέχουν και φροντίζουν τη δυστυχία των άλλων, τότε μαθαίνουν να διαχειρίζονται τον πόνο, τον μετουσιώνουν σε σοφία. Γι' αυτό τα παιδιά του χωριού που έχουν ζήσει κηδείες μπορούν και αντιμετωπίζουν πολύ καλύτερα το θάνατο από ό,τι οι άνθρωποι της μεγάλης πόλης, για παράδειγμα της Αθήνας, που ο καθένας ζει ατομικά τη δυστυχία, τον πόνο του, την αρρώστια και γι' αυτό στο τέλος τα μετατρέπει σε κατάθλιψη.

Η προσπάθεια των ομάδων συνεχίζεται σε τακτική βάση, καθώς έχει ήδη εδραιωθεί συνεργασία με τους διευθυντές των σχολείων, τους συλλόγους γονέων και κηδεμόνων και τοπικούς παράγοντες των πυροπαθών περιοχών, που θα διαρκέσει τουλάχιστον ως το τέλος της σχολικής περιόδου.

Δημήτρης Καραγιάννης, Παιδοψυχίατρος
Διευθυντής Κέντρου Παιδοψυχικής Υγιεινής ΙΚΑ
Γενικός Γραμματέας ΕΛΕΣΥΘ